

عجائب البلدان

و عجائب النباتات والفواكه والحيوانات

سراج الدين ابن الوردى

ترجمه محمد تقدّمى صابرى

سرشناسه
 عنوان قراردادی
 عنوان و نام پدیدآور
 مشخصات نشر
 مشخصات ظاهری
 شابک
 وضعیت فهرست‌نویسی
 یادداشت
 یادداشت
 موضوع
 شناسه افزوده
 شناسه افزوده
 شناسه افزوده
 رده دیویی
 رده کنگره
 شماره کتابشناسی ملی

ابن وردی، عمر بن مظفر، ۶۹۱-۷۴۹ق.
 خریده العجائب و فريدة الغرائب. فارسی
 عجائب النباتات و الفواكه والحيوانات. فارسی
 عجائب البلدان و عجائب النباتات والفواكه والحيوانات/ سراج الدين ابن الوردی؛
 ترجمه محمد تقدّمی صابری.
 مشهد: بنیاد پژوهشهای اسلامی، ۱۳۹۶.
 ۲۰۵ ص.
 978-600-06-0189-8
 فیبا.
 ترجمه حاضر بر اساس تصحیح انور محمود زنتی چاپ، القاهرة: دارالآفاق
 العربية، ۱۴۳۲ق. انجام شده است.
 کتابنامه به صورت زیرنویس.
 شگفتی‌های جهان -- متون قدیمی تا قرن ۱۴.
 زنتی، انور محمود.
 تقدّمی صابری، محمد، ۱۳۵۲ - مترجم.
 بنیاد پژوهشهای اسلامی.
 ۳۹.
 ۱۳۹۶ ۴۰۴۱ خ ۲ الف / ۲۴۱ AG
 ۴۸۱۵۹۷۸

عجائب البلدان

و عجائب النباتات والفواكه والحيوانات

سراج‌الدین ابن الوردی

ترجمه محمد تقدّمی صابری

ویرایش ادبی: سید جلال قیامی میر حسینی

ویرایش تطبیقی: محمدرضا نجفی

چاپ اول: ۱۳۹۷ / ۳۰۰ نسخه، وزیری / قیمت ۱۱۰۰۰۰ ریال

چاپ و صحافی: مؤسسه چاپ و انتشارات آستان قدس رضوی

بنیاد پژوهشهای اسلامی، مشهد: صندوق پستی ۳۶۶-۹۱۷۳۵

تلفن و دورنگار واحد فروش بنیاد پژوهشهای اسلامی: ۳۲۲۳۰۸۰۳

فروشگاه‌های کتاب بنیاد پژوهشهای اسلامی، مشهد: ۳۲۲۳۳۹۲۳، قم: ۳۷۷۳۳۰۲۹

www.islamic-rf.ir info @islamic-rf.ir

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

۵ سخن ناشر
۷ درآمد
۹ خريدة العجائب و فريدة الغرائب
۱۱ سراج الدين ابن وردى (ابن وردى نوه، صاحب كتاب)
۱۱ سخن مؤلف در مقدمه كتاب، گواه مدعا
۱۲ كتاب خريدة العجائب و فريدة الغرائب
۱۲ روش تصحيح
۱۴ شهرها و سرزمينها
۴۴ ذكر مغرب ادنى، شامل واحات، برقه، صحراى غربى و اسكندريه
۱۰۱ ابتداى بيت الحرام
۱۴۵ عجائب النباتات والفواكه والحيوانات

۴.....عجائب البلدان و عجایب النباتات والفواكه والحيوانات

گیاهان و میوه‌ها و خواص آنها ۱۴۷

فصلی در سبزیجات بزرگ ۱۷۸

فصلی در سبزیجات کوچک ۱۸۰

فصلی در گیاهان گوناگون ۱۸۲

فصلی در بذرها ۱۸۴

فصلی در خواص جانوران ۱۸۶

فصلی در حیوانات اهلی ۱۸۹

خواص اجزای درندگان ۱۹۴

فصلی در خواص اجزای پرندگان وحشی ۲۰۰

سخن ناشر

عن عبدالسلام بن صالح الهروي قال: سمعتُ أبا الحسن عليَّ بن موسى الرضا عليه السلام يقول:
رَحِمَ اللهُ عبداً أحيأ أمرنا. فقلتُ له و كَيْفَ يُحيي أمركم؟ قال: يَتَعَلَّمُ
عُلُومَنَا وَيُعَلِّمُهَا النَّاسَ، فَإِنَّ النَّاسَ لَوْ عَلِمُوا مَحَاسِنَ كَلَامِنَا لَاتَّبَعُونَا^۱.

حمد و سپاس بی حد خداوند بزرگ و دانا را سزد که غایت آفرینش انسان را معرفت و عبودیت ذات مقدس خود قرار داد و فرمود: ﴿وَمَا خَلَقْتُ الْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾^۲.
دروود بر پیامبران الهی به ویژه حضرت خاتم انبیاء محمد مصطفی صلی الله علیه و آله که با تزکیه و تعلیم کتاب و حکمت، زمینه ساز تحقق این هدف متعالی شدند و سلام بر امامان معصوم علیهم السلام، به خصوص عالم آل محمد صلی الله علیه و آله، حضرت امام علی بن موسی الرضا علیه السلام که ستارگان پرفروغ آسمان معرفت و عبودیت اند و راهنمایان بشر در صراط مستقیم معرفت و بندگی، و رحمت خدا بر عالمان و پژوهشگرانی که در طول تاریخ با فراگیری و نشر علوم و معارف اسلامی به احیای امر امامت و ولایت پرداخته و مردم را با زیبایی های فرهنگ اصیل اهل بیت علیهم السلام آشنا ساخته اند.

بنیاد پژوهشهای اسلامی آستان قدس رضوی بر اساس نگاه ژرف تولیت فقید این

۱. عیون اخبار الرضا علیه السلام / ۳۰۷/۱؛ از امام رضا علیه السلام شنیدم که می فرمود: خدا رحمت کند کسی را که امر ما را زنده کند. عرض کردم: امر شما را چگونه زنده کند؟ فرمود: علوم ما را فراگیرد و به مردم بیاموزد، که اگر مردم زیبایی های کلام ما را بدانند از ما پیروی خواهند کرد.
۲. الذاریات / ۵۶: «و جن وانس را نیافریدم مگر برای آنکه مرا بپرستند».

۶.....عجائب البلدان و عجایب النباتات و الفواکه و الحيوانات

استانِ ملک پاسبان در سال ۱۳۶۳ به دستور معظّم له تأسیس شد و با الهام از منویات رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی علیه السلام و دیدگاه‌های حکیمانۀ خلف صالح ایشان، مقام معظّم رهبری، حضرت آیة الله العظمی خامنه‌ای مدظله العالی، و رهنمودهای تولیت معزّز جناب آیة الله رئیسی، با تشکیل گروه‌های پژوهشی و استفاده از نخبگان حوزه و دانشگاه، در راستای تأمین نیازهای فرهنگی جامعه و نظام اسلامی و نسل جوان و زائران بارگاه منور رضوی، به پژوهش و نشر علوم و معارف اسلامی نبوی و سیره اهل بیت عصمت علیهم السلام پرداخته و به فضل الهی به توفیقات ارزنده‌ای دست یافته است.

* * *

مسلمانان نگاشته‌های بسیاری را در عرصه‌های رنگ رنگ، از جمله عرصه عجایب و غرایب، برای ما بر جای نهاده‌اند و مصتّفان بسیاری کوشیده‌اند که این عجایب و غرایب را رصد کرده، مدوّن سازند. از فهرست ابن ندیم گرفته تا کشف الظنون حاجی خلیفه، شمار فراوانی از این‌گونه کتب را ثبت کرده‌اند که برخی از آن‌ها مفقود یا شبه‌مفقودند و برخی همچون نسخه خطی «خریفة العجائب و فریفة الغرائب» سراج الدین ابن وردی، در دسترس و اینک فرازوی شماست.

کتاب حاضر، بهره‌های گونه‌گونی را در دانش جغرافیا و تاریخ پیش می‌دارد و شگفت آنکه به هر شاخه‌ای از دانش که روی آورده، از خویش مهارت نشان داده و داده‌های سودمند علمی پیش نهاده است.

بنیاد پژوهشی اسلامی
آستان قدس رضوی

درآمد

مسلمانان نوشتارهای انبوهی را در عرصه‌های گوناگون، از جمله عرصهٔ عجایب و غرایب، برای ما بر جای نهاده و مصنفات بسیاری کوشیده‌اند که این عجایب را رصد کرده، مدون سازند. شاید آنچه را که در آثار معروف به «کتب عجایب» می‌یابیم، به فرهنگنامه‌های نوینی که ویژهٔ این گونه نوآوری‌ها هستند، نزدیک‌تر باشد. کتاب‌هایی که به مصنفات و مؤلفات می‌پردازند، از فهرست ابن‌ندیم گرفته تا کشف‌الظنون حاجی‌خلیفه، شمار فراوانی از این عناوین را برای ما یاد کرده‌اند که برخی از آن‌ها مفقود یا شبه مفقودند و برخی دیگر - از جمله نسخهٔ خطی «خریده العجائب و فریده الغرائب» سراج‌الدین ابن‌وردی که موضوع تحقیق و تصحیح ماست - در دسترس.